

Projektbeskrivning av Lässatsning:

"Boksport"

- **Alla vinner på att vidga definitionen av vad som är läsning och vad det innebär att läsa!**



**Länsbiblioteket
Västernorrland**



”Boksport och lagläsning”

Sammanfattning

Det har inte undgått någon att den yngre generationens läsvanor har försämrats. Läsfärdigheten, det vill säga förmågan att läsa och förstå innebörden av en text, har minskat påtagligt hos unga, särskilt de senaste tio åren. En oroväckande tendens då förmågan att kommunicera blir allt viktigare i vårt samhälle. Att kunna läsa och förstå en text är ett angeläget område för samtliga samhällssektorer - inklusive idrottssektorn. För individen viktigt för att vara, och för att känna sig, inkluderad i samhället.

”Boksport och lagläsning” är ett samarbete mellan SISU Idrottsutbildarna, Västernorrlands Idrottsförbund, Länsbiblioteket Västernorrland och folkbiblioteken. Projektet skall prova olika metoder och modeller där idrotten och kulturen samverkar för att vända den negativa trenden och skapa så goda förutsättningar som möjligt för att locka fler av regionens unga att läsa.

I projektet skall idrottsrörelsen och kulturen komplettera varandra och ge de ideella föreningarna och dess ledare i regionen de bästa förutsättningarna för att i närmiljö kunna erbjuda barn och unga en plattform för att diskutera böcker och värderingar inom idrotten och i samhället i stort. Detta sker genom att böcker och läsning ingår i och förstärker den redan planerade verksamheten och blir således inte någonting som läggs utanpå.

Detta sker genom:

- Aktiva föreläsningar där ungdomar i åldern 17-25 år föreläser för andra unga under tex. idrottskolor och idrottsaktiviteter.
- Bokbussen besöker idrottsskolor och fotbollsskolor under sommarhalvåret.
- Söner och pappor bjuds in av den egna föreningen för att delta i olika läsfrämjande insatser.
- Läsgrupper i idrottsföreningar där grupper lag tillsammans diskuterar vad de läst mellan träffarna.

Resultatet av projektets aktiviteter och satsningar gör att fler barn och unga ser läsningen som en naturlig del av vardagen och som någonting lika roligt som idrottsträningen.

Projektperiod

2014-05-01 – 2017-04-31

Bakgrund

Idrottsrörelsen: Idrotten har som landets största folkrörelse ett stort samhällsansvar. Gemenskap, hälsa och fostran är begrepp som starkt förknippas med föreningsaktiviteter i snart sagt varje by. I Västernorrland finns drygt 677 idrottsföreningar och 71 specialdistriktsförbund som tillsammans är våra medlemmar. Idrotten i länet sysselsätter ca 3700 antal barn och ungdomar (466 sammankomster/dag) i åldrarna 7-20 år, varje dag hela året. Utöver detta tillkommer naturligtvis de aktiviteter som inte ryms i de åldersgrupperna. Under ett år genomförs det drygt x antal sammankomster som redovisas för statligt lokalt aktivitetsstöd för idrottsföreningar. Det pågår även flera satsningar på breddidrotten inom länet, dvs.

aktiviteter där hälsa, trivsel och välbefinnande är normgivande. Idrottslyftet, som är Riksidrottsförbundets satsning på att få fler unga att börja – och fortsätta - idrotta, har haft över x deltagartillfällen under 2013.

Länsbiblioteket:

Trots att vi idag är mycket väl medvetna om vikten av att kunna läsa och förstå det vi läser så minskar läsningen i hela landet. Det har knappats undgått någon att den yngre generationens läsvanor har försämrats. Läsfärdigheten, det vill säga förmågan att läsa och förstå innebörden av en text, har minskat påtagligt hos unga, särskilt de senaste tio åren. En oroväckande tendens då förmågan att kommunicera blir allt viktigare i vårt samhälle. Enligt statistik från Litteraturutredningen (SOU 2012:65) har en femtedel av 15-åriga pojkar så dålig läsförståelse att de har svårt att tillgodogöra sig mer kvalificerade texter. En av fyra pojkar i 15-årsåldern har inte lärt sig läsa på en grundläggande nivå. Parallellt med detta blir språket allt viktigare i vårt samhälle, att förestå texter, att kunna formulera sig och uttrycka sig i arbetslivet och privat. Läsförståelse är således mycket viktigt för att komma in i samhället. Skillnaden mellan flickor och pojkars läsförståelse har ökat de senaste åren då flickorna visar upp en högre läsförståelse jämfört med pojkarna. Det är ett demokratiproblem och ett jämställdhetsproblem som riskerar att få allvarliga återverkningar i samhällslivet och bidra till utanförskap. Det är en farlig trend som vi måste arbeta för att bryta.

När pojkar i åldern 13-25 år själva får nämna varför de inte läser så svarar de bland annat intresse- och tidsbrist, att det finns så många andra aktiviteter att göra så som att umgås med kompisar och sporta. Andra anledningar är tvång i skolan som tar bort glädjen för att läsa och att böcker i sin form helt enkelt är tråkiga. På frågan om vad de tror som kan påverka dem till mer läsning nämner de bland annat att de tror det är viktigt att börja tidigt i livet, att skapa ett intresse och få tillgång till böcker som kan vara intressanta för dem. En annan faktor som nämns är vikten av förebilder och att föräldrar och kompisar är andra påverkansfaktorer. Åtta av tio killar uppger att de är ganska eller mycket troligt att de skulle läsa om de fick reda på att det finns en bok om ett ämne/ en person som intresserar. Drygt fyra av tio anger att läslusten skulle påverkas om en kompis tipsar om att läsa om en särskild bok.

Idrotten är inte en förlängning av skolan och satsningen är fri från krav på prestation då fokus läggs på samarbete, diskussioner och värdegrund. Idrotten i Västernorrland och länsbiblioteket har inte tidigare samarbetat. Genom böcker och läsning vill vi samarbeta för att stärka idrottande barns självkänsla och lagets sammanhållning. Med gemensamma krafter kan vi tillsammans försöka skapa så goda förutsättningar som möjligt för att locka fler av regionens unga att läsa och bryta den negativa trenden.

Syfte

Genom att erbjuda idrottande barn och ungdomar ett stimulerande sätt att komma i kontakt med läsning bidrar vi till att väcka intresse för litteratur och läsande samt ökad läsfärdighet och läslust. Dialog kring det man läst kan också förbättra den generella dialogen i en grupp eller mellan far och son samt öka förmågan att kunna uttrycka sig.

Mål

Övergripande projektet: genom ett förbättrat samarbete mellan länsbibliotek och idrotten skall vi minska den negativa trenden kring läsning och läsförståelse.

Projektets mål är att:

- Att gemensamt mellan idrottsrörelsen och kulturen ta fram och utveckla hållbara metoder och modeller för ökad läsning och läsförståelse för idrottande barn och ungdomar.
- Stärka barn och ungdomars självkänsla genom att öka läsningen och läsförståelsen i regionen.
- Få barn och ungdomar att läsa genom att få deras föräldrar och andra vuxna att läsa.
- Vidga definitionen av läsning. All läsning är bra för språkutvecklingen. Våra definitioner påverkar vad vi anser vara läsning och med en snäv definition faller pojkar ofta utanför och blir "ickeläsare" trots att de egentligen kan läsa en hel del.

Målgrupp

Ungdomar i åldern 8-16 år som är idrottsintresserade samt föräldrar som kan verka som goda förebilder för att motivera sina barn till att läsa.

Mätbara mål

- 10 ungdomar kommer att få arbeta med att ta fram material och metoder för att utveckla de aktiva föreläsningarna till att även inkludera läsning och läsförståelse.
- 10 idrottsskolor/sommarskolor skall erbjuda aktiva föreläsningar inom läsning och läsförståelse.
- 50 barn ska nås av de aktiva föreläsningarna inom läsning och läsförståelse under 2014.
- 500 barn nås av de aktiva föreläsningarna under 2015 och 2016.
- 10 fotbollsskolor och/eller idrottskolor får årligen besök av bokbussen
- 10 söner och 10 pappor medverkar i far & Son.
- 30 idrottsföreningar i Västernorrland deltar i Läsgrupper.

Aktiviteter i projektet

Aktiva föreläsningar (8-15år) :

SISU Idrottsutbildarna har under de senaste åren utvecklat material och metoder för att arbeta med värderingsfrågor för barn i åldrarna 8-15år. Ämnesområdena har varit mobbing, respekt, etik och moral, kost, demokrati, självkänsla och ANT. Ungdomar i gymnasieåldern med intresse för idrott och ledarskap har blivit utbildade till föreläsare och har haft som sommarjobb att föreläsa i olika idrottskolor. Namnet Aktiva föreläsningar beror på att konceptet bygger på att barnet/ungdomarna är aktiva under föreläsningen som pågår under 45 minuter. Dom får reflektera över korta

berättelser, ta ställning till olika påståenden med mera. Från 2008 har SISU idrottsutbildarna årligen utbildat drygt 50 ungdomar som tillsammans har träffat x antal barn i x föreningar. Vi vill utveckla Aktiva föreläsningar till att även bli en plattform för att diskutera böcker och värderingar inom idrotten. Forskning visar att högläsning, läsning och bokprat i mindre grupper framför allt kan gynna pojkarna. Genom aktiva föreläsningar vill vi erbjuda barn och ungdomar att komma i kontakt med högläsning och värdegrundsdiskussioner i mindre grupper i samband med sommarskolor, idrottscuper, träning m.m.

Ungdomar i åldern 17-25 år tillsammans med SISU idrottsutbildarna och Länsbiblioteket tar fram material och metoder för att utveckla de aktiva föreläsningarna till att även innefatta högläsning och läsförståelse för barn och ungdomar i åldern 8-15år. Fokus skall läggas på glädje och lätthet samt vara fri från tvång och krav på att barnen skall prestera. Efter den Aktiva föreläsningen erbjuds även barnen att få låna med sig böcker hem kring det tema som varit aktuellt. Dessa har handplockats av bibliotekarier i länet och kan vara alltifrån faktaböcker, serietidningar, talböcker och skönlitteratur.

- 10 ungdomar, i samverkan med idrottskonsulenter och länsbibliotekarie, kommer att få arbeta med att ta fram material och metoder för att utveckla de aktiva föreläsningarna till att även inkludera läsning och läsförståelse.
- 10 idrottsskolor/sommarskolor skall årligen nås av aktiva föreläsningar inom läsning och läsförståelse.
- 500 barn ska nås av de aktiva föreläsningarna inom läsning och läsförståelse.
- 30 idrottsföreningar skall nås av aktiva föreläsningar inom läsning och läsförståelse.

Nyskapande

Aktiva föreläsningar där ungdomar arbetar fram metoder och modeller för att öka läslusten och läsförståelsen för barn och ungdomar i åldern 8-15år. Inriktningen är att konceptet skall etableras och vara ett årligt återkommande ämne/tema under fotbollsskolor/Idrottskolor i länet.

Bokbuss på fotbollsskolor och idrottskolor (barn 8-15år samt vuxna)

Ett komplement till de aktiva föreläsningarna under idrottsskolor och fotbollsskolor är bokbussen. Bokbussen åker ut till fotbollsskolor, ställer sig vid planen, fäller upp en parasoll och några solstolar och erbjuder barn och väntande föräldrar att låna böcker. För att närma sig målgruppen kommer speciella bokbord med direktriktade tips till målgruppen ligga framme. Dessa böcker kommer att handplockas av bibliotekarien som även kommer att kunna säga varför hon rekommenderar den aktuella boken och varför hen tror att den kan passa mig.

1 dag/skola? flera dagar/skola?

- 5/20 fotbollsskolor/idrottskolor per år i Västernorrland får besök av bokbussen.

Nyskapande

Modellen att kombinera idrottsskolor och bokbuss är ny. Biblioteket och idrotten har aldrig erbjudit barn och deras föräldrar läsning på ett sådant enkelt sätt i deras närmiljö.

Läsgrupper inom idrottsföreningen (13-16 år):

I studier uppger drygt fyra av tio ungdomar att läslusten skulle påverkas om en

kompis tipsar om att läsa en särskild bok. En annan faktor som nämns är vikten av förebilder och att föräldrar och kompisar är andra påverkansfaktorer. Idrottsledare är ofta viktiga förebilder för idrottande ungdomar om ungdomarna ser att deras idrottsledare läser och kan tipsa om böcker tror vi att det kan öka chanserna att de idrottande ungdomarna intresserar sig för att läsa. Vi tror att ett framgångskoncept kan vara att ungdomar får läsa om sin egen idrott. Idrotten håller de flesta på med frivilligt och för att de tycker det är roligt och lustfyllt. Genom att få en bok som handlar om "min" idrott ökar lusten att läsa den. Tränaren/ledaren fungerar som "läsgruppsledare" och säkerställer en kontinuitet i läsgruppen. Böcker väljs som är aktuella för idrotten, t.ex. alpin skidteknik för en grupp alpinister, och med lämplig svårighetsgrad. Gruppen får till uppgift att läsa ett kapitel till nästa träff där de sedan diskuterar det de läst. Har alla uppfattat samma budskap? Vad menade författaren med detta? Stämmer det med hur du/vi gör/känner? Detta tror vi kan stärka såväl läsförståelsen hos individerna som gruppens förmåga att föra en dialog, vilket i sin tur stärker gruppkänsla och sammanhållning. Vi gör någonting mer än bara åker skidor tillsammans. Som tidigare nämns är inte Idrotten en förlängning av skolan och läsgruppen skall vara fri från krav på prestation då fokus läggs på samarbete, diskussioner och budskapet i texten.

Läsgruppen får även tips på böcker som handplockats av bibliotekarierna samt en inbjudan till biblioteket. Målsättningen är att ledarna som boktipsen och rekommenderar läsning till de idrottsungdomarna som de leder.

- 30 idrottsföreningar i Västernorrland deltar i Läsgrupper.

Nyskapande

Ungdomar lockas till läsning av andra ungdomar och förebilder i deras närmiljö.

Idrottsarrangemanget Far & Son (10-60år):

Vissa menar att barn gör som föräldrarna gör och för att få barn att läsa måste deras föräldrar och andra vuxna börja läsa. Genom att bjuda in pojkar och deras pappor till biblioteket, föreläsningar med efterföljande diskussioner, matcher och idrott vill vi få igång läsandet inom gruppen samt nyttja plattformen för att diskutera värdegrundsfrågor. Föreningen bjuder in pojkar födda 2004 och deras pappor för att erbjudas föreläsningar inom temat för idrottens värdegrund med efterföljande bokprat och boktips, möten på biblioteket för att bekanta sig med miljön samt matcher och middagar för att ytterligare öka behållningen.

- En träff på biblioteket med efterföljande middag och match för att umgås i kombination med boksamtal och diskussioner om läsning och idrott.
- Två föreläsningar med idrottens värdegrund som tema samt efterföljande diskussioner.

Deltagarna får även en bokpåse som knyter an till de ämnen som diskuterats under träffarna. Efter samliga träffar får deltagarna med sig boktips kring det aktuella temat.

Nyskapande

Genom att nyttja pojkar och deras pappors intresse för idrott skapas även en plattform för att tillsammans upptäcka och utforska intresset för läsning.

Förväntade effekter (gäller för alla fyra områden)

- Fler barn och ungdomar får ett livslångt intresse för läsning.
- Aktiva föreläsningar där läsning och läsförståelse ingår ska årligen återkomma på fotbollskolor och idrottskolor.

- Läsning och efterföljande diskussion ingår som en naturlig del i idrottande ungdomars miljö.
- Idrottsrörelsen och länsbiblioteket samarbetar även i framtiden kring likande frågor.

Hur skall verksamheten leva vidare efter projektet slut

Idrotten och länsbiblioteket har utgått från fyra olika satsningsområden med målsättningen att samtliga områden skall kunna ingå i vår ordinarie verksamhet efter projektets slut. Genom projektet tillåts vi få tiden och resurserna för att utpröva nya metoder och modeller för vårt arbete inom idrotten. Om satsningarna visar sig vara lyckade och idrottsföreningarna efterfrågar aktiviteterna kommer de att ingå i den ordinarie verksamheten efter projektet slut.

Aktivaföreläsningar är en modell som vi har i vårt ordinarie utbud idag. Om denna satsning visar sig vara lyckad kommer läsningen och läsförståelse på ett enkelt sätt kunna ingå i den ordinarie verksamheten kring Aktiva föreläsningar efter projektets slut.

Resursen och läsgrupper

Far & Son

Bokbuss